

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többzori hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvmd-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A nehéz beszédűek gyógyítása.

azánkban a humanisztikus tan- és nevelőintézetek száma öröndetes módon mindegyre szaporodik; vannak már vakoknak, hülyéknek és gyenge elméjűeknek való menhelyeink és a Vácott főnálló kitünően működő siket-némák intézetén kívül országunk majd minden nagyobb városában, sőt kisebb helységeiben is, mint megyénkben Futakon, a siket-némákat élő nyelvre, sőt nyelvekre és egyéb tantárgyakra oktató iskoláink. De szükségesek is, hasznosak és áldást árasztók is ily intézmények mind a társadalomra, mind pedig az emberiség ezen legszerencsétlenebb tagjaira nézve. A hülyék, gyenge elméjűek stb. efféle száralomra méltó lények, megfosztva lévén attól, hogy lelkükhöz amugy könnyedén hozzá lehessen férni: szellemük, ezen az embert az állattól megkülönböztető isteni szikra, okszerű fejlesztés hiányában, képzetlen, szunnyadó állapotban marad. A gyenge elméjűek lelki gyarlóságaiuknál fogva testileg is ügyefogyottak, a miért is, előzetes pszichológiai alapon nyugodt oktatás-nevelés nélkül, kézügyesség vagy mesterség megtanulására képtelenek. Ezen szerencsétlenek idővel szintén keresetre utaltatván, illetőleg önmagukra hagyatva életük föntartása tekintetében, és célszerű utat-módot nem ismervén existenciájuk biztosítására, az önfentartási ösztön által készített — mely náluk még erősebben nyilatkozik, mint a normális embereké — a legnagyobb bűnök elkövetésére ragadtatják magukat. E lényeknél, akik gyermekkorukban társaik gúnytárgyai valának, fölnevekedvén, erkölcsi alap és lelki műveltség nélkül, állati ösztöneik mindinkább uralkodókká válnak s fékezhetlen szenvedélyeikkel, kapzsiságukkal az én és te közti különbség ignorálásával, haragjukkal, boszujukkal és más rút állatiasságaikkal, mintegy megtorolják a gyermek-ségükben szenvedett gúnyt és szellemi elhanyagoltasukat s addig garázdálkodnak, míg leg-többnyire tömlőcökben, tébolydákban, sőt a bitófán lehelik ki céltűvesztett, vészteljes életüket. Amit e szerencsétlenek szomorú eshetőségeiről rájok és az őket környező társadalomra nézve mondtam, ugyanez áll, bár szélidebb mérvekben, a fogyatékos beszédűekről, értem a nagyfokú hebegőket, dadogókat, selypeseket, rekedt hangukat stb. De mig az ezeknél tagadhatlanul rosszabb természeti helyzetben levők képzéséről, mint fönt láttuk, számos intézet gondoskodik, miáltal az emberiség hasznos egyéneivé lesznek: addig a hiányos beszédűek számára még nálunk egyetlen iskola sem áll fönn. A külföldön helytelen kiejtésűek számára már régóta vannak intézetek és az erre vonatkozó irodalom kötetekre terjed. Nálunk még egészen paragon hever ezen fontos tanügyi kérdés és egy ezen szakba vágó kisebb művéske átdolgozásán kívül még mi sem történt. A beszédhiányosság gyógyítása nem igényel sem varázs-szereket, sem operációkat vagy patikát; de mégsem lehet az ily bajban leledző gyermeket oly módon gyógyítani, hogy egyszerűen rákiabálunk vagy ráütünk. A szegény lélek úgy beszél, a hogy tud, és ha durván bánunk vele, még úgy sem, azaz sehogy sem fog beszélni; mert a megszégyenítés vagy pláne testi fenytés után, mint különben is aggodalmas és bátoratlan, egészen el fog csüggedni, mogorva lesz, a magányt fogja keresni, hogy emberekkel ne kelljen közlekednie. És ha már el nem kerülheti az ezekkel való érintkezést, a hozzá intézett kérdésre vagy hallgatni fog, vagy keserves sirásra fakad. Nem a bot, hanem igen is a nyájas, humánus tanító van hivatva a beszédhiányon segíteni észszerű, az e fogyatékosához mért, helyesen alkalmazott tanítási elveken nyugvó rendszeres szoktatás által. Igazán szoktatás által? Fogja nem egy olvasó fejét rázza kérdezni. Hogyan gyógyíthat a tanítást? E bajt, mint minden mást, egy tudós professzor medicinai s csakis ez orvosolhatja patikai szerekkel avagy mesterséges műtétek által. A közönség ezen balhiedelmét megerősítik a hirlapokban megjelenő reklam-hirdetések is, a melyekben

eme vagy ama külföldi országos fővárosban híres intézetet föntartó dr. Ignorantius, t. i. az oktatás terén, a beszédhiányosoknak levél utján gyógyítását hirdeti.

A nehéz beszédűségem mitem változtat az orvosszer vagy műtét; még nem hallotta senki, hogy egy siketnéma valami operáció következtében beszédre fakadt volna; de azt már kiki tudja, hogy tanítás által a néma is nyelvre, még pedig hangzatos nyelvre oktatható. Ugyanez áll a fogyatékos beszédűekről is. Már most úgy vélem, hogyha tanításról van szó, akkor a bár kisebb tudományos apparatussal működő, de azért az oktatásban gyakorlatibb és rendszeresen képezett tanító, e téren sokkal nagyobb eredményt fog felmutathatni, mint sok, bár tudós, de azért ez ügyben mégis laikus doktor.

A beszéd-fogyatkozás vagy a beszéd megtanulásának első stádiumában bevett és mindinkább természetűté vált rossz szokásnak, vagy pedig nehéz, az egész testet és így a beszéd-szerveket is megrázó, elgyengítő betegségek, vagy gyakran szenvedett súlyos testi fenytésnek és az ezzel járó zokogva-sírásnak a következménye. Szolgálók állításom megerősítésére példákkal is. Tanítói működésem helyén, Bács-Madarason gyógyítok — már csak megmaradok ezen latin kifejezésnél — nem rég óta egy Búza Ferenc nevű, mintegy 10 éves fiút, aki az s, zs, cs, l, k és g hangzókat nem tudja kiejteni, a miért is egészen értethetlenül beszél; így p. o. ha ezeket mondja: „Tyéret ety tyisz tyeneret“; vagy: „a ró meg-rugya a tyociszt“, alig fogja valaki e mondatokat így érteni: „Kérek egy kis kenyert; a ló meg-rugta a kocsisat.“ E fiu, apja állítása szerint nyavalyatorésben szenvedett. Egy másik paciensem a 14 éves Krevenár Bandi, annyira dadog, hogy beszéd közben a szó legszorosabb értelmében majd megfullad, miközben arca szörnyen eltorzul és elkéül, száját föl, le, oldalt rángatja, hogy valóságos kín ily jelenetet szemlélni. És mily könnyen lehet még ily szörnyű bajon is és pedig rövid idő alatt segíteni!

Ez utóbbi beszédhiányos meg azt állítja, hogy hosszabb ideig tartó láz, vagy pedig a mint ő mondja, igen érzékeny és gyakran ismételt hátbátések következtében kapta e bajt s igazra lehet.

Mindezekből kitűnik, hogy mily elszomorító, az egész életre és a jövőre kiható következményekkel járhatnak a testet nagy mérvben megrongáló testi sértések, főleg a még fejletlen gyermekekéknél. Szolgáljon ez intésül mindazoknak, akik nevelni, oktatni hivatva vannak; tehát a szülők, tanítók, iparosok, kereskedők, egy szóval mindazok, akikre gyermekek bármely célból bízhatnak, okuljanak belőle.

Az ilyen szerencsétlenül jártakkal való gyógyító bánásmódról majd máskor.

Ungár Ede.

Vármegyei közgyűlés.

Tartatott 1889. évi március hó 5-én Sándor Béla főispán ur elnöke alatt. A vidékről megjelentek között láttuk dr. Vojnits István és Piukovits József orsz. képviselőket, Szemző Gyula, Eigl József, Latinovits Pál, Latinovits Géza, Szalay Károly, Freund Sándor, Boromisza János, Városvy Károly, Sztankovits Miklós, Matkovits Lajos, Hoós Béla urakat.

A rövid tárgysor hamar elvégeztetett, annál inkább, mert az állandó választmány javaslatai egyhangulag elfogadtattak. Nevezetesen:

1. Alispáni előterjesztés a Zenta városában megejtendő közgyűlési választásáról, hogy az évközben netán megüresendő városi tisztviselői állások betöltéséhez akadályoztatása esetére helyettes kirendelése iránt. Zenta városi tisztikara immár egész nagy testület s minduntalan előfordul a választások szükségére; nehogy az alispáni széles hatáskör vagy Zenta város érdeke megsorbuljon: szükségesnek mutatkozik egy városi képviselő-választáshoz, mint a netáni tisedések tisztválasztó székeinek alkalmára helyettes kirendeléséről gondoskodni. Elnöklő főispán ur indítványára a folyó éven keresztül az alispán urat gátoltatása esetén Schlagetter Gyula főügyész fogja helyettesíteni.

2. Zenta város képviselőtestületének f. évi február

4-én 34. sz. a. a szabadka-zenta-ó-becsei és zenta-ó-kanniza-horgosi helyi érdekű vasút építési költségeihez megajánlott hozzájárulási összeg fedezése céljából 220 ezer forintnyi kölcsön fölvétele tárgyában. Az előnyös kölcsön fölvétele helyben hagyatik; a város 50 év alatt 100 féléves részletben 5962 frjtával fogja azt visszafizetni.

3. Martonos község képviselőtestületének f. évi 2. sz. a. a fenti vasút céljaira kisajátítandó területnek átengedése tárgyában hozott határozata, ugy Weisz Hermann és társainak ez elleni felebbezése. Martonos községe a tiszparti vasút céljaira saját határából 50 frjtával akarja a kisajátítandó földek holdját átadni. Ezen határozatát, mert az a törvényes alakítások mellőzésével hozott, Weiszék megappelláltak és pedig helyes megokolással. Mert a község ezen áldozata többé nem a vasút érdekét biztosítaná, hanem a vállalkozók előnyére szolgálna, minthogy a vasút költségei már szerződésileg biztosítva vannak. Továbbá a község ezen szíveségért semmiféle viszonozólalathat nem részesülne. Így aztán a községi határozat feladatott.

4. A m. évi december 20-án Zentán tartott részleges tisztújítás alkalmával megválasztott II-od számú választása ellen Tesits Sándor által beadott felebbezés elintézése. Kiss Simon, másodsámvévevőnek megválasztása helyben hagyatik, mert képzettségét teljesen igazolta, a megválaszthatósága ellen felhozott ürügyek egytől egyig semmiek.

5. Több tisztviselő és segédszemélyzeti tag részéről benyújtott segélykérvények elintézése és a netán adandó segély, illetve remunerationális összegeknek megállapítása. Tömeges segélyezés anyagi tekintetek miatt nem foghat helyt; remunerationális jogcímére csak a kiváló szorgalom és elismert szegénység mellett támaszthatni igényt. Erre figyelemmel az alispán ur által tavallt 3006 frt és 03 krnyi megtakarításból jutalomban részesülnek a következők: 100 frttal Horváth Ákos és Jeisl Henrik közög. gyakornokok; 50 frttal Bagó Géza, Kleiner Fábián, Bán Géza; 30 frttal Jadszko Ede, Krell Agoston, Hrubian Illés, Deszpi János, Jäger Antal. Összesen 500 frt. Tekintve, hogy az állandó választmány előterjesztései egytől egyig módosítás nélkül elfogadtattak, elnöklő főispán ur a közgyűlési jegyzőkönyvet már most hitelesnek mondja ki és a közgyűlést berekeszti.

Hirek.

Dementi. Mindazok a hírek, melyek a vármegyében és városban a főispáni személyváltozást illetőleg közszájon forognak, nem egyebek pletykánál és nélkülöznek minden alapot.

Athelyezés. Panajoth Lajos, helybeli kir. adóhivatali számtiszt Budapestre helyeztetett át.

Pályázat van hirdetve a szabadkai izr. hitközség által az ottani imaházhoz egy tenorista állásra. Az állással 600 frt fizetés van egybekötve.

Felolvasás. A szegedi tankerületi főigazgató Fehér Ipoly, március hó 3-án az országos paedagogiai társaság fölolvadó ülésén a szerb középiskolákról érdekes értekezést tartott.

Zárszámadások. Bács-Bodrogh vármegye házipénztáráról, továbbá a közmunka- és utépítési-, valamint a betegápolási és székházépítési, végre a vármegyei és községjegyzői nyugdíjalapokról 1888. évre szerkesztett és megvizsgált zárszámadások, az 1886. évi XXI. t. c. 17. §-a értelmében 15 napon át, azaz folyó március hó 5-től 20-ig, a megyei palota nagyteremben betekintés végett közszemlére kitétetek.

Felolvasások. Zentán a gimnáziumi tanárok a böjt első vasárnapján 8 hétre terjedő felolvasó ciklust kezdenek Szűcs Lajos igazgató indítványára; minden böjt vasárnapra két-két (körülbelül 1 1/2 óra) terjedő előadás esik. A program a következő: 1. a) Megnyitás (Szűcs Lajos). b) A magyarok honfoglalása (Tóth Lajos). — 2. a) A vasárnapi munkaszünet (Virág István). b) Összeadás, kivonás egész számokkal (Klázsik Rókus). — 3. a) Európa nevezetesebb városainak földrajzi fekvése s ezzel kapcsolatban hazánk iparának és kereskedésének természetes útja (Örvény Iván). b) A nyelvről általában. A Zentán uralkodó nyelvi ferdeségekről (dr. Ferenczy Alajos). — 4. a) A földmívelés, ipar és kereskedelem a régi népeknél (Mészáros Lajos). b) Szorás és osztás egész számokkal (Czehe Győző). — 5. a) Az életpályákról erkölcsi és közgazdasági tekintetben (Szűcs Lajos). b) Hogyan érhető el a valódi boldogság? (Appel Ede). — 6. a) A magyar nemzet a keresztény vallással belép az európai államok érdekűösszegébe (Tóth Lajos). b) Hómérő, légsúlymérés, nedvességmérés (Örvény Iván). — 7. a) Az irodalom és hatása az életre (dr. Ferenczy Alajos). b) Tizedes törtek és a méterrendszer (Czehe Győző). — 8. a) A színészet nemzetiség és közművelési tekintetben (Mészáros Lajos). b) A közvagyonosodás forrásai; bezárás (Szűcs Lajos).

Közgyűlés. A zombori jótékony magyar nőegylet f. 1889. évi március hó 17-én délután 3 órakor a város háza kistermében tartja ez ideig rendes közgyűlését. Erre az egylet tagjai meghívattak.

A gabnaüzlet helyzetéről a „Magyar Kereskedők Lapja“ a következőket írja: Hosszas teltek készletetvén a hajózás megnyitását, a várva várt hozatalok még késnek. Hogy a hozatal nagyobbodása csillapító hatással leend-e az üzletre, nem igen látszik valószínűnek és pedig az okból, mert a budapesti készlet

tünyomó része már részint feldolgozott, részint exportált. Tény az, hogy december hó közepe óta a Budapesten beraktározott buzakészlet több mint egy millió méterterülettel megegyező területen elhelyezkedő tartós nagy hozatalokra nem számíthatunk és pedig azon okból, mert a fővárosi árak sokkal alacsonyabbak, mint az alsó állomási árak és így a hozatal csak a tulajdonosok érzékeny veszteségével járna. Azok, kik vidéki állomásokon tartották buzakészletüket, tekintve az olesőbb spekuláció költségeit és az előnyös értékesítési viszonyokat, igen szép polgári haszonnal zárják le műveleteiket. A külföldi piacok érdeklődése következtében a buzakivitel mérsékelten megindult nyugati Európa összes fogyasztó államaiba. A főkivitel Fiumén át irányították. Az export vételei megszállásuk az üzletet és ha tovább folytattatnak, akkor rövid idő alatt lényeges árjavulásokra számíthatunk.

Felfüggesztett póstamester. Fülöp Kálmán sztanisvási postamestert Dávid Endre temesvári postafelügyelő állásától számos visszaélés miatt felfüggesztette.

Báli tudósítás. Igen kedélyes mulatsággal vett a kishegyesi intelligencia bucsút a folyó évi farsangtól. A váratlanul szép számban megjelent vendégek kedélyesen és fesztelten mulattak, úgy hogy bátran lehet állítani, hogy az a hó 2-án megtartott jótékonyélelű táncvigalom egy fenyességre, mint sikerére az eddig itt rendezettek minden tekintetben felülmulta. Élénk részvétel mellett hallgatta meg a közönség a táncot megelőző fölölvastást, melynek tárgya: „az iskola és egészségügy” volt; felolvastva Szirtes Miksa tanítótól. Midőn az intelligencia ugyszólván teljes számu megjelenésével behozonyította, hogy a jótékonyaság szíven fekszik, minek a 16 ft 20 kr tiszta bevétel tudható be. Ezen uton mondok köszönetet az itt felsoroltaknak felülfizetésükért: Vig József, Ciráky József, Szmolka N., Goldmann Manó, dr. Frankl József, Fratriesevics János, Kriszhaber Adolf, Mannheim József, Huhai Dávid, Kis Antal, Rein Ignác, Mannheim Manó és Kriszhaber Samu urak, továbbá Pecze Péterné asszony.

Házi mulatság. A helybeli vasuti tisztviselők és nejeik f. évi március 4-én az állomáson házi mulatságot rendeztek. A vacsora felett több talpra esett felköszöntök mondatai; többek közt a jelen volt M. L. és K. G. jegyesekre is. Vacsora végeztével a vendégekoszoru Kurczik Gabriella pénztárosnő lakosztályába ment, a hol is a jó banda rá rántotta a talp alá való jó magyar esárdást. A szép vendégekoszoru általános jó kedvben mulatott és táncolt kivirradtig, illetve reggeli 9 órakor fejeztették be jó magyar esáddal az igazi szép házi mulatság.

Szerelmi tragédia. Ujvidékről folyó hó 6-iki kelettel írják: Moser Márton ujvidéki illetőségű, 6-iki gyalog-ezredbeli köztisztviselő 2 heti szabadságot kapván, Budapestről Zomborba ment, ott lakó Gromilovics Katica nevű kedveséhez s ezzel lefolyt szombaton Ujvidékre jött, hol a „zöld koszoru”-hoz címzett vendéglőben lakást vettek. Tegnap este 1/2 órakor e mátkapár sétájáról hazatért s midőn 7 órakor a szobalány hozzájok a szobába ment, ott setéséget talált. Mire a gyertyát meggyújtotta, rémséges látvány terült előtte el. Moser az asztal mellett széken ült, feje lefelé hajlott halántékán lösebbel s már holtan, kedvese azonban a pamplagon átlőtt homlokkal, szintén holtan feküdt. Az orvos konstátálta, hogy mindkettőnél a halál 1/4 óra előtt bekövetkezett. A csoda az, hogy a vendéglőben senki sem hallotta a lövéseket. Moser 2 levelet hagyott az asztalon, egyik ezredeséhez, a másik Illokak lakó bátyjához szól; Gromilovics Kata szintén Zomborban lakó atyjához levelet írt. — Moser atyja itthelyt sok éven át kir. telekkönyvezető volt, 1865-ben a Dunába ugrott s bele halt. Gyula nevű bátyja öngyilkossági szándékból fejebe lötte magát, de kigyógyult. Különben rosvott élti ember volt s úgy mint cibil és mint katona is több ízben börtönnel volt büntetve. Mosert a katonai kórházba Péterváradra, kedvesét az itteni polgári kórházba szállították, honnan hatodikán lettek eltemetve.

Táncmulatság. Katymárról írják: A katymári intelligencia a kaszinó helyiségeiben táncmulatsággal egybekötött társas vacsorát rendezett a napokban, melyre a környék színe-javát meghívta. A táncmulatság fesztelen és kedélyes volt; ami különben a katymáriak ismert szeretetreméltóságától másképp nem is volt várható. Oly nagy számmal jelentek meg a meghívottak, hogy a kaszinó helyiség termei kiesinyeknek bizonyultak. Vendégeink voltak: Madarásról, Almásról, Garáról, Gákováról, Szanisvárról, Borsódról, Bikityről, Kuláról. Jól esik nekem, mint tudósítónak, halásan megemlékezmem azon önzetlen férfiakról és családjaikról, a kik csupán és egyedül barátsági érzetet követve, barátaik és azok családjaiknak kellemes napot szerezni törekuszenek, a kik a napnak egész terhét (értem anyagit is) viselték. Első sorban meg kell emlékezmem Schäfer János kasznói elnökötől, nemkülönb minden nemesért lelkesülő és mindnyájunk által szeretve tisztelt Laci bácsiról, katymári jegyzőről, a kik mindent elkövettek, hogy a mulatságban résztvevők jól érezzék magukat. A rendező urak sem akartak hátramaradni és az elnököt határozatosan támogatták e törekvésben. A többi rendező urak voltak: Mándics Mihály, Veszelyovszky Antal, Egger János, Mayer János, Tóbi József, Rutterschmid, Tóth Jenő, Stein Willi, Stein Ferenc és Blitz Izidor urak. Volt is tánc kivirradtig. Régen kukorikoltak már a kasszók a hajnali órák, és a nap már kezdette mutogatni barátságos arcát, akkor is csak nehezen tudták ott hagyni a táncot. Ezen kellemes mulatságon következő hölgyek vettek részt: Özv. Dolezsalné, Miklósi Pálné, dr. Neubach Lipótné, Penez Ádámné, Schäfer Jánosné, Miklósi Erzsike, Tománovics Ferencné, Csapáros Imréné, Mayer Jánosné, Tóth Mártonné, Tóbi Józsefné, Till Péterné, Stein Williné és Blitz Izidorné. A kisasszonyok közül: Dolezsalné Ernesztin, Tuschter Eteleka, Valies Eveline, Egger Mariska, Fontányi Vilma, Koch Mariska, Tóth Böske, Tóth Josephine és Kancsár Eteleka kisasszonyok. Végre nem hagyhatom említés nélkül Rélli Ádám kasznóst, a ki izléses és gadag vacsorával, nemkülönb pontos és gyors szolgálattal mindnyájunk teljes megelégedését kiérdemelte.

Papucskok a bakánál. Mint a „P. Lloyd” írja, az új kiskaliber ismétlő fegyvernek a gyalog és lövészesapatok közt való fokozatos kiosztásával lépést tart azoknak az új felszereléssel való ellátása is. Csak a lábkímélő cipő kérdése nincs még teljesen megoldva, a mely kérdés helyes megoldása a katonaságra nézve nagyon fontos. Ugyanis a legénységnek a rendes láb-

belin kívül egy olyan könnyű cipőt kell adni, a mely a borjun, vagy abban nem sok helyet foglal el s a melyet a katona nemcsak a táborban huzhat fel, hogy a hosszú, fátalmas menetek alkalmával bőrcipőben összepréselt lábának enyhülést szerezzen, hanem akkor is, midőn lába utközben feltört, hogy azután ebben a cipőben folytathassa a menetet a többiekkel egy sorban. Ismeretes, hogy az ittközött előtt a legénységnek mily nagy száraléka marad hátra feltört lába miatt, mert az azt rendezes megelőző fásasztó menetekben maródivá lett s így ép a legfontosabb, a döntő perében szolgálhatkés-telen. Ezen a bajon törekuszenek segíteni a lábkímélő cipővel. A csapatoknál e végből már több rendbeli kísérletet tettek, de eddig még a kívánatos eredmény nélkül. Ugyanis Spanyolországból mintakép behozott kendercipők elfogadását sem lehetett még végkép elfogadni. Ujjában ismét 1000 legjobb fajtaú spanyol kendercipőt osztottak ki különböző ezredkekhez és vadászászlójakhoz próba tételre, minthogy eddig a kísérletek azt mutatták, hogy a kendercipők tudták legtovább mencképesse tenni a lábaikon megsérült katonákat.

Sikkasztás. A csurogi szerb. egyh. iskola pénztárnoka 1100 forintot sikkasztott, miert is felfüggesztették. Miután pedig az összeget megtéríteni nem tudta, a szabályi kir. járásbírósnak adatott át.

Temetés. Március hó 3-án temették el egy a járás székhelyén, mint az egész járás területén közkedveltségnek örövendett szolgabíróú járulnokot, Sándor Gilyát. A temetésén való részvétel oly tömeges volt, a melyre az itthelyi régi csajkások is alig emlékeznek. Megjelentek hivatalársai, a kir. járásbírósnak, az állami polgári iskola tanárai, az állami újonnan rendszeresített folyam-mérnökcség, a cs. és kir. szabadalmazott házjósági társaság tisztviselői, a járásbeli jegyzői kar a községi bírákkal kivétel nélkül, a titeli, egy a kerületi rendőrbiztos, Tittel községenek csaknem összes lakossága. Az elhunyt ravatalára díszes koszorukat tettek: A kedves rokonnak: Eimann János. A jó barátak: Horváth György. Feledhetetlen barátjuknak: titeli járás jegyzői. A jó barátok: Laczkovits család, úy Gaszner család és özvegy Grótzbachné. Az elhunyt csaknem utolsó órájáig megcserte ismert előzékeny és megnyerő modora folytán, úgy jó kedvű humorra miatt oly kedveltségnek örövendett, mellyel szemben a jelen voltak részvétel könnyen megmagyarázható. Legyen neki könnyű az anyaföld.

A cukorárak emelkedése. A cukorfinomítók nagy szorgalommal dolgoznak a cukorárak javításán. Akinek most kell szükségletét fedeznie, az kénytelen a magasabb árakat fizetni, mert az eladók nagy egyértelműséggel ragaszkodnak a felemelt árakhoz. A forgalom jelenleg kizárólag az eladók javára alakul. A hangulat nagyon szilárd és támogatást nyer külföldi tudósítások által is. Az emelkedett árak dacára a forgalom meglehetősen élénk, mert a cikk statisztikai helyzete sok tekintetben igazolja a szilárd árakat. Hozzájárul még, hogy a nádeukor-termelés is hiányos volt. (M. K. L.)

Körözés. Csalárd bukás miatt terhelt Birkás Ferenc, Szabadkáról, ismeretlen helyre költözvén, országos köröztetése elrendeltetett s felhivatnak az összes hatóságok, hogy nevezett hatóságuk területén nyomozzák, s feltalálás esetén a legközelebbi kir. ügyészségnek adják át. Személyleírása következő: neve Kovács Birkás Ferenc, születéshelye Szabadka, 28 éves, róm. kath. vallású, nős, fűszerkereskedő, nagysága közép, testalkata erőteljes, arca hosszás, arczínje barna, haja barna, homloka széles, szeméi barnák, szemöldöke barna, orra rendes, szája szabályos, fogai épek, bajusza vékony, barna, szakállja beretvált, álla kerék, ismertető jele fájós szemű, szemüveget visel, nyelvismerete magyar és dalmát, ruházata urias. Szabadkai kir. trvszék.

Eljegyzés. Gaál János, kis körösi lakos f. hó 5-én eljegyezté Nemes-Milicsen Vidákovich Alajos ottani főtanító kedves leányát, Viktóriát. Boldogságot e szép frigyhez!

Vendégszereplés. A szabadkai színházban Jászai Mari vendégjátéka február 28-án, március 1-én és 2-ikán valóságos ünnepi bangulatot teremtettek. Medában, Stuart Máriában és Lecouvreur Adrienneben lépett föl. A fölemelt helyárak csak nagyobb versenyt támasztottak a közönségben, mely minden jegyet elkapkodott. A vendégszereplés egyuttal szíves viszontlátás volt, mert az idei évadban már harmadszor játszott Szabadkán, a hol mindannyiszor nagy lelkesedéssel, mutatja a Pesti Hírlap tudósítása, melyben az áll, hogy a „művészet királynőjének” lábai elé óriási babékoszoru és két remek bokréta hullott és a „tragikai erjétől elragadt közönség még a függöny legördültekor is tombolva hívta a lámpák elé.”

Beküldetett. Tek. dr. Molnár Gyula urnak, a „Zombor és Vidéke” szerkesztőjének és tek. Csillag Károly urnak, a „Zombor és Vidéke” referensének. Félreértések kikerülése végett e helyütt, minthogy lapunk jóval számában már késő lenne, becsanatot kell kérnünk szerkesztő és referens irtól, hogy lapunk számára küldött „Eduárd és Kunigunda”, úy „Definitiók” című közleményeiket nem közölhetjük. Azonban az nem rajtunk múlott, mit annyival is inkább sajnálunk, mert így becses lapjuknak lapunkat ért kérélhetlen kritikájáért együtt szenvedtünk volna, mire különben éppen szemben a „Zombor és Vidéke”-vel nem szolgáltunk rá, mert ha másért nem is, de azért elnézésre számíthatunk, hogy mi a közönség türelmével e sa k hushagyó kedden élünk vissza. Különbben a kézirátokat kívánatra visszaküldtük. A „Zombori Fütyülő” szerkesztőségé.

Kitiltott könyv. A vallás- és közoktatásügyi-miniszter a Mandrovits Szilárd (Г е т а М а н д р о в и ч) által írt „И Л Л Т Р О Б А Н А И С Т О Р И Я Ц П И К Р О И Н А П О Д А” (a szerb nép képes története) című, Bécsben 1885-ben (Massanetz József és társánál) megjelent füzetes munkát, minthogy hazánk történelmére nézve a történeti igazsággal ellenkező és téves tanokat tartalmaz és oly céllal van megírva, hogy nemcsak a magyar nemzetet, hanem a monarchiát és a fenséges uralkodó házat a szerb nép előtt gyűlöletessé tegye, 1888. évi 2071. elnöki sz. alatt kelt körrendeletével az összes hazai tanintézetek használatából, továbbá az intézetek ifjúsági könyvtáraiból és a népkönyvtárakból szigoruan kitiltotta.

Adóelengedés elemicsapások folytán. Az elemi csapások által okozott károk fölvétele tárgyában a pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki. E szerint az elemi károk esete 8 nap alatt mindenkor írásban az illető földrészlet tulajdonosa által közvetlenül a kir. adófel-

ügyelőnél vagy azon község előljárósága után jelentendők be, melynek határához a megkárosított birtokrészteltek tartoznak. A szabályszerű határidőben bejelentett valamennyi elemi káreset a helyszínen bizottságilag felveendő és szabályszerű tárgyalás alá vonandó. Az árvíz által okozott károknál a károsodás bekövetkezésének időpontjától az a nap tekintendő, a melyen a mederből kiömlő víz az elborított területen legmagasabb állását érte el, tehát a káreset bejelentésére kitűzött 8 napi határidő azon naptól kezdve számítandó. A tartós szárazság és a rovarok pusztításai által okozott káresetek szántóföldeknél a károsult termés betakarítása idejének kezdetét megelőzőleg legalább is 15 nappal és a rovarak, mint jelesen a Tortrix pilleriana és Phloxera vastatrix által okozott károk szőlőknél legkésőbb az illettő 8 augusztus hó 1-5-ös napjáig jelentendők be. A bejelentés vételelől számított három nap alatt tartozik a községi bíró (városi polgármester) a helyszínen szemlejegyzőkönyvet felvételni s azt a kárbejelentés csatolása mellett azonnal és legfeljebb három nap alatt a kir. adófelügyelőhöz be- küldeni. — Az elemi csapások elbírálására nézve: a föld árja, valamint a tartós szárazság által okozott kár csak a szántóföldekre nézve jöhet figyelembe. A fagy által okozott kár a szőlőknél csak akkor szolgáltatható alapot az adóelengedésre, ha a fagy, a növényi élet megindulása után következik be. Ha az elemi csapás valamely földrészletet csak részben károsított meg, a kár mérve csakis azon részre nézve állapítandó meg, melyet az elemi csapás ért. Az elemi csapások által okozott kár mérvét a kárfelelősi bizottság szótöbbséggel határozza meg. A kir. adófelügyelő köteles a beérkezett jegyzőket átvizsgálni s a kárfelelősi bizottság elnöke által tett észrevételekkel való összevetése mellett elbírálni s ehhez képest az elengedő adóösszeg mérvére vagy az adóelengedés megtagadására nézve elsőfoku határozatát haladéktalanul meghozni.

Táncfűzerke. A cservenkai ifjúság f. hó 9-én a „Vadászkürt”-hoz címzett vendéglőben táncfűzerkét rendez, melyre a vidéki közönség tisztelettel meghívatik. Miután Cservenka általános ismert kedélyes mulatóhely, lehessen reményelni, hogy minél több vidékit fogunk üdvözölhetni. A tiszta jövedelem a „Szegény iskolás-gyermekek segélyezési-egylete” alapjára fordítatik.

Sport. Az „Achilles sport-egylet” gyaloglók és velocipedisták részére 1889. jun. 1-én kirándulást rendez Párisba. Indulás reggel 6 órakor Budapestről a lánchídfőtől. Az utazás több rendbeli országúti versenyekkel lesz egybekötve. Bővebb felvilágosításokat ad az „A. S. E.” elnöksége Szabadkán, a hol jelenkezések az utra is elfogadtatnak. Az utirány Páris felé a következő: Budapest, Bécs, Steyer, Gmunden, Ischl, Bischofshofen, Kufstein, Innsbruck, St.-Gallen, Andelsingen, Säkingen, Basel, Montbéliard, Hericourt, Belfort, Clairvaux, Bar, Brienne, Páris. Az ut velocipedén fog megtéetni és körülbelül 1432 kilométer hosszú lesz. Az utirány részletes terveze is kész.

Körözött sikkasztó. Siegl Bertalan, kulai születésű, 26 éves, izraelita, nőtlen, könyvelő, beszél magyarul, németül, szerbül és franciául, magas, sovány testalkatu, veres arczínű, hirtelen szőke haju, szeme kékes- veres, császár szakállu, nyakán forradás, rövidlátó, szemüveget hord, szája rendes, fogai épek, Kuláról mult évi szeptember havában, sikkasztás büntetése miatt megszök- vén, felhivatnak az összes hazai bíróságok, hogy nevezett feltalálása esetén letartóztatni s a legközelebbi kir. ügyészséghez kísértetni sziveskedjenek. Kulai kir. jbiróság.

Topolyáról írják: A topolyai izr. ifjúság a nögyelet javára f. hó 2-án kedélyesen sikerült táncvigalmat rendezett. A bájos hölgykoszoru dícsérendő fáradhatatlansága folytán, a tánc igazi magyaros szenvedély- llyel reggeli 4 óráig tartott. A négyest 24 pár táncolta. Stern Karolin, Schönfeld Erna és Ehrlich Vilma kisasszonyok méltán versenyezhetnek a bálkirálynő dícsőségben. A nögyelet 10 ft segélyben részesült. A hölgyek közül továbbá jelen voltak: Stern Karolin, Schönfeld Erna, Ehrlich Vilma, Styrum Katalin, Vig Mimi, Hirschfeld Paula, Weinberger Juliska, Beer Katalin stb. kisasszonyok. Fölülfizettek: Hajduska Mária 1 frt 50 kr, Stern Ferenc 1 frt, Ettinger Mór 50 kr, Vinter Armin 50 kr, Stern Ignác 50 kr, Beer Manó 50 kr, Kohn Katalin 50 kr.

Felülfizetések: A f. é. március 3-án tartott „népköri iparos-dalárda” dalestélyének tiszta jövedelme 96 frt 20 kr, beleértve a felülfizetéseket, mely összesen 56 frt 10 kr, és pedig felülfizettek: A zombori ifjúsági bál rendezősége 10 frt, Sándor Béla főispán ur ömeltósága 5 frt, Jakobsits Mihály 5 frt, Zimmermann Gyula 5 frt, Zsulyevits Ernő 2 frt 20 kr, Liebhardt Lajos 2 frt, Jakobsits János 1 frt 20 kr, Bittermann Nándor 1 frt 20 kr, Frey Imre 1 frt 20 kr, Schäffner Károly 1 frt 20 kr, Mihályi Ernő 1 frt 20 kr, Szigety István 1 frt, Kollár József 1 frt, H. P. 1 frt, ifj. Husveth István 1 frt, Csicsáky Mihály 1 frt, Thum Adolf 1 frt, Harpf József 1 frt, Wagemann Ignác 1 frt, Tarczy Dezső 1 frt, Orehoja Béla 80 kr, Obláh Károly 80 kr, Butter-Walter Antal 70 kr, Raab Károly 60 kr, Vranja Andor 60 kr, Dorotits István 60 kr, Tarczy Mór 50 kr, Eibach István 50 kr, Kovács József 50 kr, Madarász Béla 50 kr, Bosnyák József 40 kr, Niklsz Antal 40 kr, Medgyesi Arthur 40 kr, Karkisch Alajos 40 kr, Csirszka János 40 kr, Beller Béla 20 kr, Schlegl József 20 kr, Vranics Mladen 20 kr, Csuvarits György 20 kr, Szimits Uros 20 kr, N. N. 20, Jauch Ferenc 20 kr, Czikler Gyula 20 kr, N. N. 20 kr, Mészáros Dániel 20 kr, Kohut Henrik 20 kr, dr. Goldstein Ignác 20 kr, Traub József 20 kr, N. N. 20 kr, Krecsmár János 20 kr, Makra György 20 kr, N. N. 20 kr, Radicsévits Sándor 20 kr, Krecsmár Teréz 10 kr, Krecsmár Mariska 10 kr. A fenti felülfizetők adományaikért, ugyszintén a nagyérdemű közönség szives pártolásukért fogadják ez uton is az ifju dalárda halás köszönetét.

Nő- és gyermekorvos. Dr. Danninger Ádám, az összes orvosi tudományok tudora, ki a budapesti egyetemen Kézmarszky tanár vezetése alatt álló első szülészeti és nögyógyászati kóroddan mint segédorvos, továbbá Mann tanár mellett a szegedi m. kir. bábaképző- intézetben több évig mint segédtanár működött, végre Bókay tanár kórodáján a gyermekgyógyászat külön tanulmány tárgyává tette, folyó évi március 15-én megkezdí orvosi gyakorlatát mint nögyógyász, szülész és gyermekorvos Zomborban fontca 152. szám alatt (Falcone Gusztáv-féle házban).

A titeli hajós-egylet által febr. 9-re tervezett, de 23-ára halasztott táncvigalom kitünően sikerült s hirtelen 120 frtot jövedelmezett. A táncmulatságot ügyesen összeállított hangverseny előzte meg, és pedig férfiak, női duo zongorakísérettel, szavaltok s zongorajátékok, több műkedvelő által előadva, kik az előkelő közönség tapsait bőven kiérdemelték. Különösen kitűnt Ullisberger Antónia urhölgy, ki úgy zongorajátéka, mint énekei által, amire Bécsben képeztetett, kellemesen gyönyörködtette a válogatott közönséget. A köztisztviselői álló parti-kapitány Péterffy nem sikertelenül fázadozott a hangversennyel és tombolával egybekapcsolt mulatság létesítésén, ami, tekintve főleg a táncteremnek sport-szerű díszítését, valóban fényesen sikerült. — Csúpan egyet sajnálhatunk ismét (mert valami zavarnak az itteni összejöveteleknél úgy látszik csaknem mindig elő kell fordulni) hogy az egyik négyes-tánc alatt némi félreértések merültek fel, minek párbaj lett a vége. Az illetők a Tisza toronál oldalán február 26-án vívtak meg karddal s mindketten megsérültek, de sérüléseik nem veszélyesek. —

Beküldött, A zombori ált. ipartestület előjárósága f. évi március hó 1-én tartott ülésében testületi alelnöknek Szabácsi Mihály mérnököt, pénztárnokul Eibach István bádogost s testületi ügyésznek Lippert Ferenc ügyvédet választotta meg. Ugyanezen alkalommal az előjáróság Thurszky Jenő városi tanácsnoknak, ki a testület jegyzői ügyeit 5 hónapon keresztül a legodaadóbb buzgósággal viselte, de nagy elfoglaltságánál fogva május hóban leköszönt, nemkülönben Pekánovits András, ipt. alelnöknek és Remlinger Ignátz, ipt. pénztárnoknak szives közreműködésükért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Az ipt. előjáróság.

Figyelmeztetés. A hivatalos lap 5-iki száma figyelmeztetést közölt az 5%-os magyar papírjárdék-kötvények birtokosaihoz. Ugyanis előfordult, hogy egyesek a kötvényeknek viznyomattal ellátott hátlapját gondatlanságból levágták és a megsemmisített kötvények kicserélését kérték. De minthogy így a kincstár kárára visszafizetés követhető el, a pénzügyminisztérium nem cserél be oly kötvényt, melynek hátlapja nincs.

Belvizrendezés Futtak vidékén.

A Ferenc-József-esatornának a Duna folyamba való beszakadásánál keletkezett háromszög alakú területen számos — többnyire szalag alakú — részben egymással összefüggésben levő, részint külön álló moesár terül el.

Ezen moesarak mely fekvésű területek, magas földdekkel körülvéve, honnan a leहुलó csapadék mind e mélyedésekbe fut össze; az összefutó csapadék — lefolyás hiányában — a területeket elmoesárosítja.

Legjelentékenyebbjeit a moesaraknak képezik a Futtak községhez tartozó uradalmi pusztán elterülő Krenyela és az új-futtaki és begecsi határon átvonuló Vízics barák, melyek mindegyikéből vezet ugyan egy régi s különösen az utóbbinál — egészen elhanyagolt állapotban levő árok a Dunába, de ezek elégtelen mélységük s elhanyagolt állapotuk miatt az összefutó csapadéknak csak nagyon kis hányadát képesek levezetni.

A két említett moesárral összefüggésben van több északra délnek húzódó völgy, melyeken át, dacára, hogy a fővölgyek felé határozott eséssel bírnak, mégis levezető árok hiányában a környékre hulló csapadékvíz minden tavaszon a völgyeket kis magasságra, de egész szélességükben elborítva, csak lassan képesek a fővölgyekbe lehozni, miáltal e területek a kultúrára alkalmatlan moesarakká válnak, melyek egyebet mint sást s hasznavehetlen dudvát nem teremnek.

Más nemet a víztől szenvedő területeknek képezik az Ó-Futtak és Piros községek határában az újvidéki-petrováci ut mellett elterülő moesarak, melyekből a kistapár-újvidéki esatorna kiépülte előtt csak oly lassan és kártékonyan elterülve ugyan, mint az előbb említett teknél, a vizek Piros és Újvidék határain át a Jegricska bara felé lehozódhattak; most azonban, miután a esatorna töltései által ezen tökéletlen lefolyás is elzárattott, még a töltéseken átszivárgó víz is segít ezen területeket moesarakká tenni.

Ezen bajok orvoslására tervezetik egy fő és huszonhárom mellékesatorna.

A főesatorna irányul hosszú tanulmányozás után elfogadtattott, mint a jelen esetben legcélszerűbb, az alsó részben a Krenyela bara eddigi levezető árka Ó- és Új-Futtak községek közös határain, innen tovább pedig a Krenyela és Vízics barákon át a glozsán-begecsi határ által kijelölt vonal.

Mellékesatorna annyit terveztetett, hogy minden birtokos képes legyen birtokán levő apróbb laposokon netalan meggyülemelő vizeket kis másodrendű árkocsák, legtöbbször azonban csak vízvezető barázdák létesítése által a tervezett árkokba bevezetni. Irányuk azon elvből kiindulva állapított meg, hogy a birtokelárolások lehetőleg elkerültesenek, azért, hol ez csak kivihető volt, határokat, dülökre, illetőleg meggyékre helyeztettek azok. — Mélységüket illetőleg fenékük mindenütt a terep alá legalább egy méterre terveztetett.

A esatornák mérete a vízgyűjtő területre hulló csapadék mennyiségéből határozott meg. Az elvezetendő vízmennyiség a metereológiai intézet szegedi állomásán észlelt adatok alapján azon elvből kiindulva állapított meg, hogy a november hó 1-től március hó 31-éig leहुलó csapadék ugyanazon idő fagynélküli napjain elvezetessék, úgy hogy a terület a legnedvesebb évben is április elséjén a művelésre szárazon átadható legyen. A Szegeden észlelt adatok közül az 1874-ik évi téli csapadék adja a legnagyobb eredményt, a többi évekből nyert eredmények ennél jóval kisebbek.

Az említett télen lehullott összesen 212 mm magas csapadék, melyből 50%-ot elpárolgás és beszivárgásra számítva, az elvezetendő vízmennyiség 106 mm vízszlopot tesz ki, a fagy nélküli napok száma volt e télen 67, miből a másodpercenkénti vízmennyiség kat. holdanként 0.1 literre adódik ki.

Az összes vízgyűjtő terület 17360 kat. hold, e szerint a másodpercenként elvezetendő vízmennyiség az alsó szakaszon 1.736 köbméter tesz ki, a főesatorna egyes szakaszaira, ugyszintén a mellékesatornákra a víz-

gyűjtő területek és elvezetendő vízmennyiségek összeállítására külön mellékletben található meg.

A lecsapolandó területek jelentékenyen a dunai legnagyobb árvíz felett fekszenek, csakis a Krenyela és Vízics barák egy kis, a helyszínrájzon sötét kék színű jelelt része fekszik a nagy időközökben jelentkező legnagyobb, de nem a normális árvíz alatt. Tekintetbe véve a most mondottat és azon körülményt, hogy az árkok feneketi terep alatt mindenütt legalább egy méterre terveztettek, biztosan mondható, hogy a tervezet keresztülvitele esetén a jelenleg hasznavehetlen területek biztosan — művelhető szántóföldekké változtatnak át. A Krenyela és Vízics barák fentemlített kis része, miután az esetleges elborításnak van kitéve, kaszálónak hagyandó, mely esetben az elborítás annyival inkább nem mondható károsnak, mert a rendkívüli árvíz csak igen nagy időközökben és mindig kora tavasszal szokott beállani.

A tervezett munkálatok összes költsége 86201 frt 06 krt tesz ki; az összes víztől szenvedő terület 5986^{296/1000} kat. hold. Esik tehát egy kat. hold lecsapolandó területre 14 frt 40 kr, mely összeg tekintetbe véve, hogy az eddig hasznavehetlen területek jó minőségű szántóföldekké alakíttassanak át, s tekintve a földeknek e vidéken magas értékét, csekélynek mondható.

A zombori park.

I. Hogy keletkeztek a kertek.

A nagy természet bölesők, éltetők, vigaszunk, végül nyughelyünk, hol ismét egyesülünk a nagy mindenségben.

Az emberek nem mindig éltek társulaton, az őskor emberei barangolva kerestek társakat, főleg társnőket, így egyesülve származtak családok, törzsek, nemzetek, végül államok.

Az ősembert a vidék és hajlama határozta, hogy hol tartózkodjék és hogy, hogy tartsa fen életét; a halász a vízpartján, a vadász az erdőben, a pásztor a zöldelőbb rónán keresett menedéket. Sokáig tartott, míg a vízmenten élőlények, az erdőben barlangok helyett kunyhók, a rónán földalatti lebuajok helyett vesszőből font viskók lettek. De még több idő volt szükséges, hogy a sátoros vándor élet megszűnté után az emberek saját érdekükben egyesülve, előbb fából vagy vert földből, később téglából vagy kőből épült házakba telepedjenek meg. Így keletkeztek szállások, falvak, később városok, így építettek a vidék urai magas várakat, hol magukat minden irányban biztosan érezhették.

Mindezen változást a szükség parancsolta, mely csak lassan engedett a kényelem szokásainak, vagy épp a szépség ízlésének. De minden bárhol letelepedett lakó örült, ha az eső, vagy a forró napsugarak ellen egy terebélyes fa árnyékába rejtőzve pihenhetett meg, mert a rengeteg erdő is a kilasználás által mindinkább ritkultak és a lakottól távolabbra húzódtak, ezért állítottak nemcsak a kolostorok vagy várak pusztá udvarain díszfákat, a híres kolostori hársfákat, hanem a magán lakokat is körülvevették lombos fákkal; így keletkezett a későbbi időben Rákóczy Ferenc Sáros várának híres száz hársfája is, melyek árnyékában „In arce nostra Sáros, sub centum tiliis” adta ki fejedelmi rendeleteit.

A lovag világban a várak urai, a kolostorokban a barátok, a város és falvakban pedig a polgárok kezdték meg udvaraikat, piacaikát és sétányukat árnyas fákkal ellátni; a lovagokkal jöttek a troubadourok, a hegedűsök, a szerelmek, mint a természetet megénekelni. De már sokkal előbb énekelték meg a keleti költők Shiras rózsáit, a babér, a myrtus, a tölgy jelentőségre vergődött, cyprusok fedték a sírokat; a keresztes hadak pedig megismertették a nyugati világot a délceg pálmák és számos más növény pompájával, közte nem egy jó gyümölcsfajjal, ebből fejlődött azután a vágy mindezt közelebb egyesítve élvezhetni; így származott végre azon poezis is, mely oly remekül van kifejezve Heinenak híres versében, melyben a hósvatagon álló fagyos fenyő álmodozik az égő kopár sziklán busongó magányos pálmáról.

Ezáltal létesültek körülkerített területek külön célokra. A vadász, tágas vadaskertet zárt el saját élvezetére, a város polgárai árnyas mulató helyeket állítottak, a gazda pedig jövedelmező gyümölcs- és zöldség-kertet rendezett meg magának, végre az izlés finomulása alkotta a díszkerteket telve virággal, díszfákkal és műtárgyakkal.

Nemcsak Mózes helyezte el Ádám apánkat a csodás paradicsomkertbe, már a legrégebbi idők írói beszélnek híres kertekről, melyek nemcsak hasznosak, de egyszerűs-mind a tetszés ízlésének áldozva, díszesek is voltak, csak melleleg említem meg a hesperidák, Kalypso mesészerű kertjeit. Ismerjünk Semiramis világesodájú függő kertjét, a Chanoni kert maradványait Mediában és Cleopatra díszkertjeit Egyiptomban.

A régi görög kertekről, melyekben Socrates és Plato sétálva tanított, kevés maradt reánk, sokkal több Vitruv által a régi római kertekről, de ezek többnyire csak kisebb területek voltak a házak udvarán, vagy a villák környezetén, alig elegendők egyesek sétányára.

A metovingi és karolingi frankkirályok „Pfalzai” sem voltak egyebek, mint vadaskertek, melyben szabadon vadászhattak és csak a XV. századot jelölhetjük ki azon időszaknak, melyben az ugynevezett díszkertek a nagyobb városokban, várudvarokban, vagy a kolostorokban kezdetüket vették. Ezen, többnyire hosszúnak négyeszeket körül voltak építve oszlopok vagy ivertes folyosókkal, a sarkokban szőlővel, epehuval benőtt lugasokkal, középtől ugró kút esőrgedezett, körülveve virágágyakkal, melyeken rozmarin, zsálya, majorán, lavandula, szegfűk, főleg rózsák díszlettek. Ezen időtáiban keletkeztek az önálló nagyszabású római izlésben rendezett régibb olasz villák, melyeknek szépségét Ariosto és Tasso oly bájosan éneklék meg. Ez időből emlékezésre méltók még Olaszországban a Hohenstauffenek által alakított díszkertek Nápolyban és Szicíliában.

Az Alpeken innen csak a XVI. században következett a kertekre nézve a nagyobb változás, a városok, kolostorok, vagy a lovagvárak mindinkább kivették régi sötét börtönszerű külsőjükből. A magas szirteken épült várak urai lassankint a völgyekbe szálltak le, hol könnyebb és kényelmesebb volt az élet. Az építészeti izlése a szép szabályai felé kezdett hajolni, hozzá a ter-

mészet szépségeit is számba vették; az újonnan keletkezett építkezéseket nemcsak lakhatóvá, de élvezetessé is kívánták tenni. A haladás folyton tartott, most már nemcsak a szép, de a díszes is szükségessé vált, annyira, hogy a kertek a legköltségesebb fényűzés színhelyei lettek. Végre az uralkodók is versenyeztek egymással a díszkertek és kastélyaik berendezésénél, de izlésük gyakran tévutra is tévedt. Idegen, természetellenes alakok, olvasó barátok, állatok stb. alakjai emelkedtek ki a zöld pázsiton, vagy a kisebbszérű virágágyakon. Ilyen kertek e korban leginkább Hollandiában és a franciáknál voltak szokásban.

Az olasz villák kertjei a Középtenger partjainak áldásos tenyésztete által elősegítve, az építkezés remekeivel egyesítve, mindig kitűnők maradtak. Ezen izlésnek hódolt I. Ferenc és IV. Henrik Frankonban, mikor a st.-germáni és fontainbleau kastélyokat rendezték be. XIV. Lajost azonban ezen izlés nem elégitette ki. Nem az izlést magát gáncsolta, de az ily kerteket mint kisserűeket és nagyobb finnépelyekre alkalmatlanokat, egy királyi lak környezetében, hol gyakran ezrek gyűlnek össze mulatságra, nem tartotta célszerűeknek. Ez adott okot Versailles keletkezésére. A király Lenôtre-t bízta meg a kertnek berendezésével, ki feladatát a legnagyobb-szerűen teljesítette. (1660—1672., részben 1710.) Versailles mintája lett a legpompásabb díszkerteknek, mert felülmult minden addigit nagyszerűségében. Ezen izlésben alakította Lenôtre még a vaux-i, clugni-i, chantilly-i, st.-cloudi, meudoni, seani kastélyokat, valamint a híres Tuillériák kertjét Párisban.

Lenôtre híre messze terjedett, mindenki tőle kívánt tervet, az ő elvei szerint alakítottak Angliában a st.-james-i és greenvich-i, Bécsben a schônbrunni (1744—1747.), Poroszországban és Németországban a sansonci-i (1745.), schwezingeni, nymphenburgi és számos más kastély és kertjeik; csak hogy az utánzóknak nem bírták mesterük lángeszével és így gyakran, mi Lenôtre-nál díszes és nagyszerű, utánzóinál játékszerű, sőt torzalaku lett. Ez okozta, hogy eleinte költség kimelésből, később izlésből sokan a természet egyszerűségéhez visszatérni kezdték.

Az első volt az angolok, kik az újuló izlést megkedvelték és a természet szabálytalanságát kertjeikben éghajlatuk és szokásaik szerint idomítva kibaszalták. Megszüntették a hosszú egyenes vonalokat, minden mérnöki arányokban rendezett alakítást és a természetet szabad fejlődésében nem gátolva, egyedül a tájkertészetet alkalmazták. Ezen izlés az angol éghajlatnak inkább megfelelt, hol a gyepek és a fák a nedves éghajlatnak pompásan díszlenek, ellenben a francia izlésű, a gyepek mint utakat szegélyező keskeny virágágyak (rabattes) szegényebben tenyésznek. A mult század második felében érte el Angliában ezen izlés fénykorát, tanuk erre a carlton-hause-i, claremonti és essexi parkok.

Nem sok idő múlva egész Európa az angol izlésnek hódolt. Sőt a franciák is elhagyták előbbi, mondhatni klasszikus izlésüket és az új, regényes angol izlést kedvelték meg. Bizonyítja ezt magában Versaillesban is a kis Trianon, ugy az újabb alakított kertek, mint az ermenouville-i, bagatelle-i, monceaux-i, boulogne-i, vincennes-i és számos más kert Párisban és környékén. Némethonban különösen említhetők a wilhelmshöhi, wörlitz, charlottenburgi, laxenburgi és még annyi kert és park.

Nálunk Magyarhonban szinte nagy számmal vannak az angolizlésű parkok, a nemzet arisztokraciája és a sok gazdag püspök, minden időben apóljója volt a kertek minden fájának, de különösen az angol izlésnek, úgy hogy dacára az alig elősorolható sok vadaskert és park között, alig találunk egy-két puszpangos nyírott francia izlésben rendezett nagyobb kertet, mint például a galgócit. Még ritkábbak a hollandi izlésű kertek, mint volt Kassán a Barkóczy, később dr. Sihulski-féle kert. Visegrádnak még az Anjouk és Mátyas király idejéből származott, bizonyára ó-olasz izlésben rendezett kertjei pedig már rég elpusztultak és csak omladozó romok és a vadonban itt-ott található egyes nemesebb fák vadoncai tanuskodhatnak még az egykori dísz és pompáról.

Grosschmid Gábor.

A kaszinó-egyleti dalárda húshagyó keddeje.

Tehát vége a farsangnak; kinek rövid, kinek hosszú volt az, de a papot mindenképpen „szidják, átkozzák.” Az eladó lányok, a bálozni szerető (de azért „agglegény-jelölt”) fiatal emberek, no meg a cigányok, szabók és divatárusok a nóta szerint „szidják, átkozzák a papot, mert kurta farsangot szabott;” a sok számlával megratulált papa meg rendezes az ellenkezőert követi a népdal szavait, még ha igazán kurta is volt Carneval öfenségének dicső uralkodása.

Hogy egyébként valamennyien csak pusztán szokásból kelnek ki a „pap” ellen, most már nagyon világos, mert különben könnyen segethettek a bajukon, a kinek kurta a kalendárium szerinti farsang, szakítson ki a bójtból egy darabot és toldja meg vele, (a la zombori ifjuság); a kinek meg hosszú, kezdje meg a bójtölést előbb (akarom mondani, ne fizesse ki a számlákat). Különben ugy a farsang, mint a bójt már rég csak a kalendáriumban van meg igazán.

A zombori kaszinó-egyleti dalárda mégis hivatalosan zárta be a táncmulatságok „hivatalos” időszakát.

Annyi mókával állott elő, hogy a közönség még a bójtben is nevetget rajta, ha észbe jut egyik-másik alakja az estnek.

Össze is gyűltek sokan, hogy résztvegyenek a farsangtól történő vig bucsuzásban. Ott láttuk: dr. Bruck Arminné, Freyné, Heindlhoferné, Késmárkyné, Klugné, Matzitz Lajosné, Marschallné, Millassevits Jánosné, öz. dr. Patakiné, Pethóné, Roheim Károlyné, öz. Schneiderbauerne, dr. Sztokovitsné, Veszelovszkyné, Zsuffa Vincéné stb. urhölgyeket, ugyszintén Falcione Mariska és Jozefin, Millassevits Margit, Scháfner Angela, Roheim Jenni, Veszelovszky Ida és Aranka, Heindlhofer Etelka, Schneiderbauer Elza, Pethó Gizella, Thim Tónika, Kaufmann Zelma, Parcsétits Etelka, Gromilovits Mariska, Brecka Katica (Bezdánból), Grüner Róza (Apatinból), Frey Fáni, Valient Emma, Neuhaus nővérek, Pelikan Mariska, Környei Hortenzia, Lang Zsófia, Valtér Aranka, Marschall Mariska, Horvátovits Katica, Veigl Janka, Weindl Mariska, Késmárky Ilonka, Karnász Berta, Jung Karolin, Klug N. és Wolf Ida kisasszonyokat.

Az „eddig még hírből sem hallott estélyt“ a Pi-tizáló nótá nyitotta meg, melyet a dalárda adott elő egy poharaktól készült instrumentum melódiája mellett. A két ujonan szerződöttet kamara-énekes, Traubino és Goserro urak „első“ föllépte is emelte a Carneval „személyes felügyelete“ alatt lefolyt mulatságot. A két bergyilkos találkozását nagyon szelíd jelenetben mutatták be, még rendőri beavatkozás is fölöslegessé vált. A „remitóen“ és „borzasztóan“ megerősített udvari zenekar farsangi hangszerei is pompásan szóltak s habár az utcagyerekeknek töklevelekből készült sípjára is emlékeztetett, a szép összhangban előadott melódiák, no meg a zenekar tarkaruhás alakjai is igazi farsangi hangulatot keltek.

Már-már azt hittük, hogy ennél komikusabb jelenetben alig lesz alkalmunk gyönyörködhetni, a mikor egyszerre csak bevonul az „Urambátyám“ kitűnő murithátársulata s még magasabba stimmelte a húshagyó keddi hangulatot. Egy „Redenedes és porszázó tyilgósági derdenet“-et meséltek el az udvari zenekar kísérete mellett. Sajnáljuk, hogy maga az igazgató nem mutogathatta az illusztrációt ismert szakértelmével; a mint a vice-direktor jelentéséből mély részvétellel értesültünk, gyöngékedett.

A „görgőtűzfény nélkül bemutatott rettentő es borzadalmas, nemkülönben vérengző és rémletes históriát“, mely „megesett husvét és O-Buda tájékán“, „Csoki“ (Jocke-ből beltűgyminiszteri engedéllyel magyarosított nevű) kutya művészi produkciói előzték meg s így neki is kijutott a tapsból.

A madridi udvari ballet ideiglenes minőségű helyettes prima ballerina jelöltje, dacára annak, hogy jól megtermett alumnak tűnt föl, a bolgári udvari opera ballet-mesterével „eszményileg“ lejtette az „eszményi“-nek hirdett ballettet, úgy hogy a kisasszony (a beléje mindenesetre halálig szerelmes) balletmesterrel többször is kénytelen volt előlépni, s így szüntetni meg a zajos tapsot, mely nem csak művészetének, hanem — kétségkívül — ritka szépségének is szólt.

A nilus-parti szerenádnak nemkülönben igen esinos kép volt. A tarka ruhába öltöztetett, de azért fekete arebóri néger-chorus európai zeneérzékére valló szakértelmével kísérte Kalakana „kűnn“, ha nem csalatkozom, Zomborban „szültött“ szerelmes néger királyfi szerelmi panaszeit.

Az alatt, még az előadás folyt, széthordták Carneval öfensége lábzsurnáljának legutóbbi számát. A „Zombori Fűtyülő“, gyarmatosítási, közgazdasági, tengerészeti stb. lap volt az. Sok minden újságot tudtunk meg ebből, többek között azt is, hogy a négerék eladók. (De hát vevőjük — dacára a széphangu hirdetésnek — nem akadt, mert a már megnősültekre nincs szüksége senkinek, a még meg nem nősültekét illetőleg meg attól féltek, hogy előre jelzett vadságuknál fogva Hymen gyöngye láncával nem tarthatják féken őket.)

Megtudtuk azt is e kiváló lapból, hogy külai tatarékpéztári részvényeket keres valami élelmes ember megvételre; hogy Zomborban még egy ártézi kutató fog-nak furatni stb. Bismarck sajtókezüleg irt leveléből meg azt látjuk, hogy az öreg kancellár zavarban van a saját külpolitikáját illetőleg, mert a Bácska nem foglalkozik külpolitikával. Van a lapban még szerelmi levelezés (az apró hirdetésekben), egy segédharangozó párbajgyűjére vonatkozó nyilatkozás is, azonkívül egy 6 kötetes regénynek 2-ik folytatása (majd 1000 év múlva talán meg jelenik a vége is).

A műsorozat szünetei alatt Dankó Gáb . . . pardon! Rácz Gusztó játszott szebbnél-szebb darabokat (Igazán azt hiszem első pillanatra, hogy az a nálunk eddig ismeretlen bajai zenekar csinálja, mert a Rácz Gusztókról — miután már a zenében is importra szorulunk — ilyen sokat nem tételeztem föl. Hiszen egy gyöngéd kacso még tapsba is kezdett egy alkalommal, annyira elragadta a száraz fa hangja). Nemsokára a sok tarka-barka énekes csoport visszavonulása után, talprakerekedett az ifjúság és, mint rendszeren, a reggeli órákig járta nagy buzgalommal, szilaj jókedvvel, mert hiszen úgy is utóljára járta ebben a farsangban.

Pik-Rates.

A közönség köréből.

„Aprilis februariusban“ című közleményre válaszként röviden a következő: Katymáron a f. évi február 20-ára kitűzött társas vacsora közbejött akadály miatt, melynek fogva táncmulatság egyáltalán meg sem tartható (zenehiány), halasztatott el és pedig a többi rendező urak szótöbbséggel hozott határozata folytán. Valótlán tehát ama állítás, mely szerint az én vőfélységem lett volna az ok, a mely privát érdek miatt bizonyára nem halasztották volna el s tölem azt kívánni nevétséges is lett volna. Valótlán az is, hogy az elhalasztásról értesítések nem küldtek. Kérdem, vajon mi rendezők vagyunk-e az okai annak, ha 75 meghívott közül mind, csupán egy nem kapta meg az értesítést, dacára hogy annak is küldve lett?

Valótlán az is, hogy 20-án többen jártak volna meg az áprilist, tudtunkkal csak ő volt az egyedüli, tehát fölösleges volt többek nevében indokolatlanul méltatlankodni, mert ily esetekben nevétséges is válik az ember. Különben is az egész közlemény nélkülöz minden alapot s kész valótlanság, a melyet én az ő heves s tapintatlan gondolkodásának tulajdonítok s fölöslegesnek tartom bővebben fejtegetni. Azt azonban el fogja ismerni, hogy nagyon is kellett közleményéhez kommentár, mely a dolgokat a maguk valóságában állítja a közönség elé. Végül én is szolgálok tanácsal. Nem illik másokat jogtalanul s méltatlanul sértegetni, mert sérteni legkönnyebb, azonban nem művelt ember sajátja. Továbbá, ha valamit biztosan nem tud, úgy arról ne beszéljen s annál kevésbé írjon; mert aki a bizonytalanság sötétjében röpdös, úgy járhat mint az esteli cserebogár.

Katymáron, 1889. március 1-én.

Főrendező.

N a p t á r.

Március.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
8 Pént.	Istenes Ján.	Philemon	24 János fej.
9 Szom.	Franciska	Cyr. Meth.	25 Taráz
10 Vas.	F 3 40 vért.	F 3 Invoc.	26 A 1 bőjt.
11 Hétfő	Herakl.	Rozina	27 Prokop
12 Kedd	Gergely p.	Gergely	28 Vazul

Felolós szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesíti:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

H I R D E T É S E K.

222. szám.

tkv. 1889.

Árverési hirdetés.

A palánkai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság Merkhoffer János végrehajtató kérelme folytán öz. ifj. Merkhoffer Jánosé szül. Reibl Teréz végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 400 frt tőkekövetelés és járuléka kielégítése végett az 1881. évi 60. t. c. 144. §-a alapján és a 146. § értelmében a palánkai kir. járásbírósa területén lévő, Tovarisoa község 1249. sz. tjkvben A. I. 1-10 sorsz. alatt felvett 1/4 telekföld felére 1293 frt 50 krban és az A. II. 1-3 sorsz. alatti külsőség felére 312 frt 80 krban megállapított kikiáltási árban ezezzel elrendeltetik és annak Tovarisoa község házáján leendő megtartására határidőül 1889. évi március hó 16-ik napjának délutáni 3 órája kitűztetik, mely alkalommal a jelzett ingatlanok a kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Az ingatlan a fent kitett árban fog kikiáltatni. Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10% -át készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezébe letenni.

Kelt Palánkán, a kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnál 1889. évi február hó 2-ik napján.

Dr. Schulek Kálmán,
kir. aljárásbíró.

223. szám.

tkv. 1889.

Árverési hirdetés.

A palánkai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság Merkhoffer János végrehajtató kérelme folytán ifj. Merkhoffer János örökösei végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 200 frt tőkekövetelés és járuléka kielégítése végett az 1881. évi 60. t. c. 144. és 176. §-ai alapján és a 146. § értelmében a palánkai kir. járásbírósa területén lévő, Tovarisoa község 1249. sz. tjkvben A. I. 1-10 sorsz. a. felvett 1/4 telekföld felére 1293 frt 50 krban s az A. II. 1-3 sorsz. alatti külsőség felére 312 frt 50 krban megállapított kikiáltási árban ezezzel újból elrendeltetik és annak Tovarisoa község házáján leendő megtartására határidőül 1889. évi március hó 16-ik napjának délutáni 3 1/2 órája kitűztetik, mely alkalommal a jelzett ingatlanok a kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Az ingatlan a fent kitett árban fog kikiáltatni. Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10% -át készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezébe letenni.

Kelt Palánkán, a kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnál 1889. évi február hó 2-ik napján.

Dr. Schulek Kálmán,
kir. aljárásbíró.

Hirdetés.

Bánát külvárosban a 149. sz. ház, a saroktól második, a városi sánc mellett, 3 utcai padlót és kályha kemencékkel ellátott szoba, konyha, 2 kamara, fészter és kert f. évi május hó 1-től bérbeadandó. Az egész házbér évenként 150 frt.

Miután Zomborból elköltözöm, ennél fogva eladom szabadkézből a fenti 149. sz. házat, továbbá a milicsi pusztán fekvő 70 cat. láné földet egészben vagy részletenként kedvező feltételek mellett, a vételnél az árnak csak 1/3-ad része készpénz kívántatik, a maradvány pedig részletekben fizetendő. Bővebb tudósítás az alólírott nál.

3-2

Gergurov Mladen.

Tessék kérni dr. Kemmerich tanár

MÚSKIVONATÁT,

(Gyár: Santa Elena Dél-Amerika.)

és meg fog győződni, hogy ez

kiadóbb és izletesebb, minden eddig ismert húskivonatnál.

Kapható Zomborban: Heindlhofer Róbert, Falcione Gusztáv, Mayer és Thum és Weidinger S. és Zs. urak kereskedéseiben. 15-9

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Hirdetés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek a 26 év óta fennálló, jó hírnevű, nagy forgalmu és a megyében az első és keresett

kocsigyártó-üzletemet

szíves figyelmükbe ajánlani, s a midőn a szélesen ismert üzlet eddigi jó hírnevét — a megrendelő közönség meglegedésével — még inkább fokozni és igényeit minden tekintetben kielégíteni tudtam, azon reményben vagyok bátor becses partfogásukat kikérni, hogy azt további számos megrendeléseikkel elősegítsék.

Elfogadok mindennemű új hintók, butor és szállító kocsi, halottas kocsi a legdiszesebb kiállításban, valamint e szakmába vágó összes javításokat u. m. bognár, kovács, nyerges és kárpitos munkát gyors, pontos és mérsékelt áron kiszolgáltatás mellett.

Kész hintók raktáron.

A nagyérdemű közönség becses megrendeléseit várva, maradtam kiváló tisztelettel

Szabadka Mihály,

kocsigyártó és kárpitos ZOMBORBAN, Deák-körút 141. szám, öz. Sóska Istvánné házában.

Egy jó házból való flu tanoncul azonnal felvétetik. 3-2

Hirdetés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy

virág- és halotti díszmúarú-üzletemet

a Belvárosban, a volt Kaufmann-féle házban

a legújabb divat szerint készített templomi dísz, lakodalmi és béli ünnepélyi virág- és koszorúkkal, sirkoszorúkkal a legnagyobb választékban; ugyszintén halotti díszmúarú-cikkkel rendeztem be.

Egyben bátor vagyok megjegyezni, hogy a haláleseteknél szükséglendő mindennemű halotti dísz és szemfödél, a legegyszerűbbtől, a legfényesebb kiállításban készletben van, szerény árák mellett.

Egyszersmind felhívom a n. é. közönség figyelmét ércokorsóimra, melyek 35-40 forinttól kezdve egész 200 frtig, diszes kiállításban nálam kaphatók.

Felhívom egyuttal a nagyérdemű közönség b. figyelmét diszes és a fővárosi módra kiállított halottas díszkocsimra, mely akár két, akár négy fogattal használható s impozáns kiállításánál fogva nagyon emeli a temetés fényét.

Végül midőn számos megrendelésért esdem, biztosíthatom vevőmet, hogy azon helyzetben vagyok, miszerint a legvalogatottabb kiválmaknak is pontosan és gyorsan eleget tehetek. Mély tisztelettel

6-6 Probojesevits Mariska.

227. sz.

Csávoly községétől.

1889.

Árlejtési hirdetés.

Alulírott előljároság részéről, a bajai járási tekintetes főszolgabírósnak 342./k. ig. 1889. sz. a. kelt meghagyása folytán, ezezzel közhírre tétetik, miszerint Csávolyon egy ujonnan felépítendő iskola eszközésére, 2382 frt 26 krban előirányzott összes munkálatokra, 1889. évi március hó 18-án reggeli 9 órákor Csávoly község tanácstermében nyilvános szóbeli árlejtés és zárt ajánlatok mellett versenytárgyalás fog tartatni.

A 239 frt bánatpénz készpénzbeli, vagy elfogadható értékpapírral ellátott, szabályszerű zárt ajánlatok legkésőbb a versenytárgyalás napjának reggeli 8 órájáig az alulírott előljárosáknál nyújtandók be, hol is az árlejtési feltételek, tervek és költségelőirányzatok is betekinthetők.

A zárt ajánlatban kiteendő, hogy ajánlattevő az árlejtési feltételeket, terveket és költségvetéseket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Kelt Csávolyon, 1889. évi február hó 28-án.

Auer Ferenc,
jegyző.

3-2

Tresz Márton,
bíró.